

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Ladislava Hejtmánka a soudkyň JUDr. Naděždy Treschlové a JUDr. Hany Kadaňové ve věci žalobkyně: **I. Š.**, zastoupena Mgr. Lucií Tycovou Rambouskovou, advokátkou, se sídlem Národní 973/41, Praha 1 – Staré Město, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 3. 2022, č.j. MV-23758-8/P/VR-2022,

takto:

I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 21. 3. 2022, č.j. MV-23758-8/P/VR-2022, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 11.228 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právní zástupkyně žalobkyně Mgr. Lucie Tycové Rambouskové, advokátky.

Odůvodnění:

- [1] Žalobkyně se žalobou podanou u Městského soudu v Praze domáhala přezkoumání a zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 3. 2022, č.j. MV-23758-8/P/VR-2022 (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým byla zamítnuta žádost žalobkyně o poskytnutí jednorázového odškodnění dle zákona č. 324/2021 Sb., o jednorázovém odškodnění subjektů dotčených mimořádnou událostí v areálu muničních skladů V.-V. a o změně některých zákonů, ve znění do 30. 6. 2022 (dále jen „zákon č. 324/2021 Sb.“). Žalobkyně totiž dle úřední evidence nebyla v rozhodném období od 16. 10. 2014 do 13. 10. 2020 dle ustanovení § 2 odst. 2 zákona č. 324/2021 Sb. přihlášena k trvalému pobytu v žádné z obcí uvedených v ustanovení § 3 odst. 2 tohoto zákona (od 21. 8. 2019 má žalobkyně povolen trvalý pobyt, avšak až do současnosti je adresa místa jejího trvalého pobytu ta uvedená v záhlaví tohoto rozsudku); nebyla tedy osobou oprávněnou dle ustanovení § 3 odst. 3 zákona č. 324/2021 Sb.

- [2] Žalobkyně v žalobě uvedla, že se již od roku 2009 až do 21. 8. 2019, tj. ve značné části rozhodného období, fakticky zdržovala a bydlela v dotčené oblasti, a to konkrétně v obci V., tedy v obci uvedené v ustanovení § 3 odst. 2 písm. e) zákona č. 324/2021 Sb. Uvedla, že jí s účinností ke dni 9. 6. 2009 bylo uděleno povolení k přechodnému pobytu na území České republiky, který měla ohlášen na adrese X, okres X. Žalobkyně se spolu s rodinou v nemovitosti (ve společném jmění manželů L. aj. Š., rodičů manžela žalobkyně, za kterého se dne 26. 9. 2009 provdala) v obci V. fakticky vyskytovala, obě nezletilé dcery se účastnily předškolního vzdělávání v Mateřské škole V., žalobkyně zde měla doručovací adresu a prováděla sem nákupy spotřebního zboží. Uvedla, že trvalý pobyt zde nikdy přenesený neměla, neboť tak chtěla učinit až na adresu nemovitosti (viz záhlaví rozsudku), kterou koupil její manžel v obci T.
- [3] Žalobkyně pokládala podmínku trvalého pobytu uvedenou v ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 324/2021 Sb. za nespravedlivou a rozpornou s kautelami ústavního pořádku. Odkázala na účel zákona č. 324/2021 Sb. vyjádřený v důvodové zprávě, dále na to, že se v obci V. fakticky a trvale zdržovala, a počítala tak újmu způsobenou situací v místě. Již během přijímání zákona č. 324/2021 Sb. bylo diskutováno kritérium trvalého pobytu a byly k němu uplatněny výhrady, předmětný zákon byl též přijímán v časové tísní. Neposkytnutí jednorázového odškodnění osobám, které fakticky žily v dotčené lokalitě, ač zde neměly trvalý pobyt, porušuje zásadu rovnosti, neboť tyto osoby utrpěly stejnou újmu jako osoby s trvalým pobytem (u nichž je ostatně otázkou, zda v dotčené lokalitě fakticky pobývaly). Ze zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), přitom nevyplývá povinnost osob zapisovat konkrétní místa, kde se zdržují.
- [4] Žalobkyně dále odkázala na zásadu rovnosti a zákaz diskriminace na základě národnosti a především na základě tzv. jiného postavení dle čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, obsaženou i v čl. 14 Evropské úmluvy o lidských právech. Dále poukázala na to, že jiné právní předpisy nespojují vznik jakéhokoli nároku s veřejnosprávním zápisem v úřední evidenci, ale vždy se vznikem újmy (škody) na straně fyzické (příp. právnické) osoby. Také z judikatury Evropského soudu pro lidská práva je zřejmé, že jiným postavením lze v tomto případě rozumět právě i místo trvalého bydliště osoby (rozhodnutí ze dne 16. 3. 2010, č. 42184/05, či ze dne 7. 11. 2013, č. 10441/06). Také Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 16. 3. 2007, č.j. 4 As 63/2005-69, dospěl k závěru, že jednání mělo diskriminační povahu, pokud slevu na jízdě mohli uplatňovat toliko občané mající trvalý pobyt v L., zatímco občané ČR a cizinci s trvalým pobytem jinde stejné výhody užívat nemohli.
- [5] Jak vyplývá z judikatury Ústavního soudu, sice ne každé nerovné zacházení s různými subjekty lze kvalifikovat jako porušení principu rovnosti, tedy jako protiprávní diskriminaci, leč k porušení tohoto principu dojde, pokud s různými subjekty, které se nacházejí ve stejné nebo srovnatelné situaci, je zacházeno rozdílným způsobem, aniž by pro to existovaly objektivní a rozumné důvody (nálezy ze dne 21. 1. 2003, sp.zn. Pl.ÚS 15/02, a ze dne 6. 6. 2006, sp.zn. Pl.ÚS 42/04). Kritérium trvalého pobytu dle žalobkyně nesměruje k ochraně veřejných hodnot, tedy nepokrývá dostatečně ty osoby, jichž se mimořádná událost fakticky dotkla. V napadeném rozhodnutí tak zcela absentuje vypořádání se s konformitou tohoto kritéria s principem rovnosti.
- [6] Zákonodárce se omezil na to, že označil toto kritérium za administrativně lépe uchopitelné, méně zatěžující fyzické osoby z hlediska unesení důkazního břemene než v

případě faktického bydliště na území obce, a dále jej označil za navazující na systém odškodnění poskytnutého na základě usnesení vlády České republiky č. 1090 ze dne 21. 12. 2015. Zákonodárce mohl dle žalobkyně stanovit podmínku trvalého pobytu, ale aby daný požadavek nevybočil z kritérií demokratického právního státu, měl stanovit rovněž možnosti, jak tuto neexistenci trvalého pobytu překlenout, jestliže se osoba v rozhodném období v dotčené lokalitě fakticky dlouhodobě zdržovala. Kritérium fakticity přitom je českou legislativou ve vztahu k občanům obcí užíváno [srov. zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, či zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních]. Pokud jde o navázání na systém odškodnění na základě usnesení vlády České republiky, žalobkyně takové srovnání nepovažovala za relevantní. Kontinuitu nelze hledat již v samotném nároku, resp. druhu náhrady vzniklé újmy, neboť v citovaném případě se jednalo o odškodnění dle ustanovení § 29 a 30 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů, tedy o zcela jiný systém odškodnění podle jiného právního předpisu. Navíc šlo v daném případě o vládní dotační titul.

- [7] Žalobkyně podotkla, že problematické je též ustanovení § 6 odst. 5 zákona č. 324/2021 Sb., podle něž oprávněná osoba nemá nárok na poskytnutí jednorázového odškodnění za tu část rozhodného období, kdy bylo místem jejího trvalého pobytu sídlo ohlašovny obce. Důvodová zpráva k tomuto ustanovení uvádí toliko to, že z možnosti nárokovat odškodnění nejsou vyloučeny ty osoby, které skutečně bydlí na adrese sídla ohlašovny (např. pokud se v budově sídla úřadu nacházejí byty).
- [8] Závěrem žalobkyně upozornila na to, že dne 6. 4. 2022 byl k Ústavnímu soudu podán senátní návrh na přezkum a zrušení některých ustanovení zákona č. 324/2021 Sb.
- [9] Podáním ze dne 28. 6. 2022 pak žalobkyně upozornila na nález Ústavního soudu ve výše uvedené věci, kterým byla zrušena některá ustanovení zákona č. 324/2021 Sb., mimo jiné byla z ustanovení § 3 odst. 3 písm. a) vypuštěna podmínka trvalého pobytu. Napadené rozhodnutí tak bylo dle žalobkyně vydáno na základě protiústavního právního předpisu, a proto nemůže obstát jako pravomocný a vykonatelný titul.
- [10] Žalovaný v písemném vyjádření k podané žalobě navrhoval její zamítnutí, přičemž úvodem odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí. Žalovaný ve svém vyjádření již reflektoval předmětná nálezy Ústavního soudu, zdůraznil však, že v době vydání napadeného rozhodnutí účinná právní úprava stanovila podmínku trvalého pobytu. V návaznosti na rozhodnutí Ústavního soudu přitom dřívější žadatele nesplňující podmínku trvalého pobytu následně vyzval k podání nové žádosti, kterou včas (dne 17. 6. 2022) podala i žalobkyně. O její nové žádosti pak bude následně řádně rozhodováno, a to s přihlédnutím ke změně právní úpravy.
- [11] Žalobkyně podala k vyjádření žalovaného repliku, v níž označila postup žalovaného za nepřipustný. Odmítla, že by žalovaný mohl zákonně rozhodnout na základě protiústavního znění zákona. Žalovaný je veden toliko snahou ušetřit za úhradu nákladů řízení, přestože by celou situaci mohl řešit postupem dle ustanovení § 62 s.ř.s. Žalobkyně tak setrvala na svém návrhu napadené rozhodnutí zrušit.
- [12] Dne 11. 8. 2022 pak žalobkyně doplnila podklady řízení o rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 7. 2022, č.j. 17A 40/2022-54, jímž bylo rozhodnuto ve skutkové obdobné věci.

- [13] Podle ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. může soud rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen.
- [14] Účastníci řízení s projednáním věci bez jednání souhlasili. Soud tedy postupoval podle ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. a rozhodl o věci samé bez jednání.
- [15] Městský soud v Praze na základě žaloby, v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), přezkoumal napadená rozhodnutí, včetně řízení, která jejich vydání předcházela. Při přezkoumání rozhodnutí soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloba byla podána důvodně.
- [16] Úvodem soud považuje za vhodné konstatovat, že neshledal v nyní projednávané věci žádného důvodu odchýlit se od nedávné judikatury zdejšího soudu, která se týká skutkově i právně obdobných případů. Odkázat lze zejména na rozsudek ze dne 27. 7. 2022, č.j. 17A 40/2022-54 a na něj navazující rozsudky ze dne 11. 8. 2022, č.j. 18A 44/2022-35, a ze dne 16. 8. 2022, č.j. 6A 37/2022-54 a č.j. 6A 46/2022-46.
- [17] Podstatou projednávané věci je posouzení otázky, zdali byla žalobkyně důvodně vyloučena z okruhu osob oprávněných k odškodnění dle zákona č. 324/2021 Sb. Jinak řečeno, zda jednorázové odškodnění dle uvedeného zákona svědčí jen osobám s trvalým pobytem v některé z dotčených obcí, nebo postačí, že žalobkyně v takové obci fakticky pobývala.
- [18] Je potřeba zdůraznit, že žalovaný rozhodoval na základě ustanovení § 3 odst. 3 písm. a) zákona č. 324/2021, ve znění do 15. 6. 2022, podle kterého byla oprávněnou osobou fyzická osoba, která byla v rozhodném období přihlášena k trvalému pobytu v obci uvedené v odstavci 2 (tj. B. nad V., H., L., S., V.). Mezi stranami přitom není sporu a podává se i ze správního spisu, že tuto podmínku žalobkyně formálně vzato nesplňovala.
- [19] Jak ovšem vyplývá z předchozí rekapitulace, citované ustanovení později doznalo změn v důsledku rozhodnutí Ústavního soudu. Ten v nálezu ze dne 14. 6. 2022, sp.zn. Pl.ÚS 10/22, zrušil ustanovení § 3 odst. 3 písm. a) ve slovech „přihlášena k trvalému pobytu“, dále ustanovení § 3 odst. 3 písm. b), ustanovení § 6 odst. 1 ve slovech „trvalého“ a „trvalým“, ustanovení § 6 odst. 2 ve slově „trvalého“, ustanovení § 6 odst. 3 ve slově „trvalého“, ustanovení § 6 odst. 4 ve slovech „trvalým“ a ustanovení § 6 odst. 5 zákona č. 324/2021 Sb., a to uplynutím dne vyhlášení tohoto nálezu.
- [20] Ústavní soud dovodil, že z pohledu dopadu mimořádné události v muničním areálu ve Vrběticích „do osobní a právní sféry jednotlivce je nerozhodné, zda občan v obci bydlel a měl v ní hlášen trvalý pobyt, nebo v ní bydlel bez současného přihlášení k trvalému pobytu (...) Trvalý pobyt má v tomto toliko evidenční funkci, nevypovídá sám o sobě o faktickém pobytu osoby trvale žijící v dané obci, která ani nemá právní povinnost přihlásit se na území této obce k trvalému pobytu.“ Podle jeho závěru bylo v důsledku původní právní úpravy se srovnatelnými skupinami osob nakládáno odlišně, a to toliko z důvodu absence trvalého pobytu, přičemž takové rozdílné zacházení není ospravedlnitelné. Uzavřel tedy, že výše uvedená ustanovení jsou rozporná s principem rovnosti a zákazem diskriminace, a to již dle čl. 1 věty první Listiny základních práv a svobod zaručujícího (neakcesorickou) rovnost všech lidí v právech (v podrobnostech soud na předmětný nálezný pro stručnost odkazuje).

- [21] Po derogačním zásahu Ústavního soudu rozhodné ustanovení § 3 odst. 3 písm. a) zákona č. 324/2021 Sb. zní následovně: „(o)právněnou osobou je fyzická osoba, která byla v rozhodném období v obci uvedené v odstavci 2.“ Přes určitou jazykovou nedokonalost je – i vzhledem k závaznému právnímu názoru Ústavního soudu – zřejmé, že právní úprava nově nerozlišuje mezi faktickým a trvalým pobytem a že požaduje jen to, aby osoba v rozhodné době v některé z dotčených obcí pobývala.
- [22] Nová právní úprava je účinná od 16. 6. 2022, což znamená, že v průběhu nynějšího soudního řízení došlo k podstatné změně právní úpravy, o níž byly opřeny závěry napadeného rozhodnutí. To proto ve světle nové právní úpravy neobstojí. Ústavní soud přitom tuto skutečnost (tj. vedení řízení o již dříve podaných žádostech, resp. správních žalobách) nijak blíže ve svém nálezu nereflektoval. V bodě 48 pouze vysvětlil, že v důsledku naléhavosti situace zrušil napadená ustanovení dnem vyhlášení nálezu, což umožní případně podat žádost i dalším osobám (lhůta končila dne 30. 6. 2022). Dodal pak, že zároveň očekává, že zákonodárce sám uvede právní úpravu do takového stavu, aby osobám, kterým to zrušená ustanovení zákona neumožňovala, byla v případě potřeby stanovena nová lhůta k uplatnění nároku v takové délce, která bude přiměřená současné situaci „nově“ oprávněných osob. K dopadům jeho nálezu na postavení žadatelů, kteří již dříve žádost podali, a ta byla zamítnuta, se ovšem Ústavní soud výslovně nevyjádřil.
- [23] Soud tak zvažoval, do jaké míry je i s ohledem na ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s. oprávněn pozdější závěry Ústavního soudu zohlednit. Vyšel přitom z již dlouhodobě ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu opírající se o tzv. retrospektivní účinky judikatury. Pokud tedy Ústavní soud zruší některé ustanovení zákona pro jeho neústavnost, správní soud v přezkumném řízení zruší rozhodnutí správního orgánu. Při přezkoumání zákonnosti rozhodnutí totiž správní soud již není vázán zrušeným zákonným ustanovením. Nezákonnost napadeného rozhodnutí lze pak shledat právě v jeho rozporu s ústavním pořádkem – platí ostatně, že dotčené ustanovení bylo protiústavní i dříve, tj. před jeho formální derogací (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 5. 2003, č.j. 7 A 146/2001-29, č. 2/2003 Sb.NSS, nebo ze dne 29. 10. 2020, č.j. 9 As 173/2020-32, nebo ze dne 13. 5. 2020, č.j. 4 Afs 29/2020-52). Takový stav nemůže správní soud aprobovat.
- [24] Jelikož žalovaný postavil své závěry právě na požadavku trvalého pobytu, je tedy zdejší soud povinen přihlédnout k pozdějšímu derogačnímu nálezu Ústavního soudu a napadené rozhodnutí pro jeho neústavnost zrušit. Na uvedeném závěru přitom nemůže nic změnit skutečnost, že žalovaný neúspěšné žadatele po vydání nálezu vyzval k podání nových žádostí. Správní soud totiž v tomto řízení přezkoumává zákonnost napadeného rozhodnutí, jež nemůže ponechat „v platnosti“ jen proto, že žalobkyně případně podala novou žádost. Vyřešení této procesní situace je věcí žalovaného, který ji svým postupem vyvolal.
- [25] Závěrem soud dodává, že pokud jde o argumentaci žalobkyně a žalovaného dotýkající se ústavnosti některých ustanovení zákona č. 324/2021 Sb. ve znění před vyhlášením výše zmíněného nálezu Ústavního soudu, soud ji považuje za zcela vypořádanou právě nálezem Ústavního soudu, na nějž soud pro stručnost plně odkazuje (zejm. body 21-30, shrnující východiska úvah Ústavního soudu, a dále body 31-45, v nichž jsou tato východiska uplatněna na napadená ustanovení).
- [26] Jelikož soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí je nezákonné, zrušil jej dle ustanovení § 78 odst. 1 s. ř. s. Dále soud vrátil věc dle ustanovení § 78 odst. 4 s. ř. s.

žalovanému k dalšímu řízení, ve kterém bude žalovaný vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (ustanovení § 78 odst. 5 s. ř. s.). Žalovaný tedy bude postupovat dle zákona č. 324/2021 Sb., ve znění od 1. 7. 2022, tj. posoudí, zda žalobkyně v dotčené obci v rozhodné době skutečně pobývala.

[27] Výrok II. o nákladech řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně, která měla ve věci úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložila, proti žalovanému, který ve věci úspěch neměl. Náhrada nákladů řízení představuje v dané věci zaplacený soudní poplatek ve výši 3.000 Kč a dále odměnu zástupkyně žalobkyně Mgr. Lucie Tycové Rambouskové, advokátky. Mimosmluvní odměna činí 6.200 Kč za 2 úkony právní služby (převzetí právního zastoupení, podání žaloby) po 3.100 Kč podle ustanovení § 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, v platném znění. Dále žalobkyni přísluší náhrada hotových výdajů její právní zástupkyně ve výši 600 Kč za 2 úkony právní služby po 300 Kč podle ustanovení § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Protože zástupkyně žalobkyně je plátkyní daně z přidané hodnoty, zvyšuje se odměna o částku odpovídající dani, kterou je tato povinna z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (ustanovení § 57 odst. 2 s. ř. s.), ve výši 21 %. Celková výše nákladů tedy činí 11.228 Kč.

[28] Soud závěrem dodává, že věc projednal a rozhodl přednostně v souladu s ustanovením § 56 odst. 1 část věty za středníkem s. ř. s., neboť shledal závažné důvody pro tento postup spočívající v tom, že se jedná o správní řízení, jehož předmětem bylo odškodnění.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 8. září 2022

JUDr. Ladislav Hejtmánek
předseda senátu